

HANDEL POLSKI Z KRAJAMI TRZECIMI NA RYNKU WOŁOWINY I CIEŁĘCINY W RAMACH WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ

Radosław Lewandowski
Agencja Rynku Rolnego

Streszczenie. Celem opracowania jest charakterystyka zasad handlu zagranicznego z krajami trzecimi produktami rolno-spożywczymi, w tym w szczególności w ramach wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny. Ze względu na duże zainteresowanie wśród polskich przedsiębiorców oraz złożoność tematu szczególny nacisk położono na omówienie podstawowych zagadnień proceduralnych związanych z wywozem oraz dopłatami do eksportu wołowiny i cielęciny. Od dnia akcesji zainteresowanie wywozem z refundacją polskiej wołowiny do krajów trzecich wykazuje tendencję rosnącą. Stawki dopłat do wywozu były niezmiennie do dnia 16 czerwca 2005 r., kiedy to zostało opublikowane Rozporządzenie Komisji (WE) nr 903/2005 ustalające nowe, niższe o 20% stawki refundacji.

Słowa kluczowe: unia celna, rynek wołowiny i cielęciny, wywóz, refundacje do wywozu, Agencja Rynku Rolnego

WSTĘP

W dniu 1 maja 2005 r. minął dokładnie rok, odkąd Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Z kolei 1 lipca 2005 r. minął rok, od kiedy polskie rolnictwo funkcjonuje w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Każdy z krajów członkowskich w celu administrowania mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej powołuje odpowiednie służby. Taką instytucją w Polsce jest Agencja Rynku Rolnego (ARR), która po uzyskaniu akredytacji działa na podstawie odpowiednich aktów prawnych, takich jak:

- 1) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (DzU 2004.76.713 i 714),
- 2) Ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchomieniu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej,

- 3) Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i regulacji niektórych rynków rolnych (DzU 2004.42.386),
- 4) ustawy i akty wykonawcze regulujące rynki poszczególnych produktów rolno-spożywczych, akty prawne Unii Europejskiej.

ARR odpowiada za wszystkie mechanizmy o charakterze rynkowym, które są skierowane do producentów, firm branży rolno-spożywczej, importerów i eksporterów na poszczególnych rynkach: mleka, zbóż, ryżu, lnu i konopi, nasion, cukru, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, drobiu i jaj, baraniny i koziny, olejów i tłuszczów, wina, alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego, świeżych i przetworzonych owoców i warzyw, bananów, produktów przetworzonych z tzw. grupy Non-Anex I.

W ramach administrowania mechanizmami handlu zagranicznego w grupie produktów rolno-spożywczych ARR jest odpowiedzialna za:

- wydawanie i rozliczanie pozwoleń na przywóz i wywóz oraz świadectw refundacji,
- naliczanie i wypłacanie refundacji wywozowych,
- naliczanie opłat wywozowych,
- nakładanie kar administracyjnych,
- przekazywanie informacji do Komisji Europejskiej,
- informowanie przedsiębiorców o obowiązujących regulacjach handlowych.

Istnieje wiele powodów, dla których Agencja Rynku Rolnego udziela w ramach WPR pozwoleń na przywóz bądź wywóz określonych produktów rolnych, między innymi w celu:

- administrowania importem i eksportem UE do krajów trzecich,
- zapewnienia informacji statystycznej dla celów zarządzania rynkiem,
- kontroli rozdysponowania kontyngentów preferencyjnych,
- wykorzystania pozwoleń do stosowania refundacji eksportowych,
- dokonania wywozu/przywozu zadeklarowanych przez przedsiębiorcę ilości towarów w określonym czasie, przez stosowanie zabezpieczeń finansowych.

Wymienione działania pozwalają na lepszą kontrolę i ochronę wspólnego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, ale także na pozyskanie części niezbędnych środków finansowych potrzebnych do realizacji zadań WPR.

Przystępując do Wspólnoty, Polska stała się członkiem unii celnej, istniejącej w ramach Jednolitego Rynku od 1 lipca 1968 r., kiedy to zostały zlikwidowane cła stosowane przy wymianie handlowej między państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Tym samym przyjęliśmy kodyfikację towarów (Combined Nomenclature – CN, nomenklaturę scaloną) obowiązującą we Wspólnocie, uchwaloną Rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. ze zmianami w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej (najnowsze rozporządzenie zmieniające Wspólną Taryfę Celną to Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1810/2004 z dnia 7 września 2004 r.).

Unia celna gwarantuje swobodny przepływ towarów między państwami członkowskimi. Oznacza to, że polscy przedsiębiorcy i producenci mogą bez ograniczeń handlować produktami w ramach wspólnego rynku wewnętrznego, o ile te produkty spełniają określone przez UE normy sanitarne, techniczne czy inne oraz są odpowiedniej jakości. W przeciwnym razie producenci mogą oferować swoje towary jedynie na rynku lokalnym.

Wprowadzanie towarów na obszar celny Polski oraz ich wyprowadzanie jest równoważne z importem lub eksportem towarów do/lub z Unii Europejskiej. Wymiana handlowa towarami rolno-spożywczymi z krajami trzecimi, tzn. krajami niebędącymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej, jest ściśle uregulowana rozporządzeniami UE. Najważniejszymi aktami prawnymi, odnoszącymi się do wszystkich rynków rolnych, określając ich zagadnienia horyzontalne, są:

1. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1291/2000 z dnia 9 czerwca 2000 r. ze zmianami, ustanawiające wspólne, szczegółowe zasady stosowania systemu pozwoleń na wywóz i przywóz oraz świadectw o wcześniejszym ustaleniu refundacji.
2. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/1999 z dnia 15 kwietnia 1999 r. ze zmianami, określające wspólne, szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych.

Rynek wołowiny i cielęciny cieszy się największym powodzeniem, jeśli wziąć pod uwagę liczbę wydanych pozwoleń na przywóz i wywóz w okresie od 1 maja 2004 r. do 15 kwietnia 2005 r. Stanowiły one blisko 30% udzielonych pozwoleń na wszystkich rynkach. Głównym rozporządzeniem na rynku wołowiny i cielęciny jest Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1445/1995 ze zmianami z dnia 26 czerwca 1995 r. w sprawie zasad stosowania pozwoleń na przywóz i na wywóz w sektorze wołowiny i cielęciny oraz uchylające Rozporządzenie (EWG) nr 2377/80, a także Rozporządzenie Rady (WE) nr 1254/1999 ze zmianami z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny.

Warunkiem obrotu jest uzyskanie z ARR pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolnych, o co mogą ubiegać się przedsiębiorcy, osoby fizyczne i prawne z Unii Europejskiej. Istnieją szczegółowe wymogi, które powinien spełnić przedsiębiorca wnioskujący o wydanie pozwolenia. Są one określone przez rozporządzenia rynkowe, zobowiązujące wnioskującego np. do udowodnienia, że prowadzi działalność w zakresie handlu danym towarem, przywozu/wywozu towarów o określonych kodach nomenklatury scalonej CN, czy wreszcie, że przedsiębiorca jest zarejestrowany jako płatnik podatku VAT w kraju członkowskim, w którym składa wniosek.

Każde udzielenie pozwolenia wiąże się ze złożeniem przez przedsiębiorcę, uprzednio zarejestrowanym w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców ARR, odpowiedniego zabezpieczenia, czy to w formie gotówkowej, czy też gwarancji bankowej, które do godziny 13.00 w dniu złożenia wniosku o pozwolenie musi być dostępne dla Agencji Rynku Rolnego. Złożone zabezpieczenie jest gwarancją wypełnienia zobowiązań wynikających z pozwolenia. Jest ono zablokowywane na czas realizacji pozwolenia i zwalniane do dyspozycji wnioskodawcy proporcjonalnie do sumy faktycznie wykorzystanej oraz w zależności od terminu zwrotu wykorzystanego pozwolenia.

Niezależnie od rodzaju przywozu czy wywozu, wnioski o wydanie pozwolenia złożone w danym dniu roboczym po godzinie 13.00 oraz w soboty, niedziele i dni świąteczne traktuje się jako złożone w następnym dniu roboczym. Istnieje możliwość złożenia wniosku przesyłając go faksem, jednakże przedsiębiorca zobowiązany jest dostarczyć również oryginał wniosku wraz ze znacznikiem skarbowym. Istnieje możliwość anulowania uprzednio złożonego wniosku o pozwolenie pod warunkiem, że ARR zostanie o tym poinformowana w formie pisemnej nie później niż do godziny 13.00 w dniu złożenia wniosku.

Wydane przez ARR pozwolenia są dokumentami uprawniającymi i zobowiązującymi przedsiębiorcę do wywozu/przywozu produktów rolnych w stanie podstawowym lub w formie produktów przetworzonych, w granicach ilościowych oraz w terminie określonym w pozwoleniu. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1291/2000 z dnia 9 czerwca 2000 r. w Załączniku III określa ilości minimalne dla poszczególnych kodów CN, powyżej których wymagane jest uzyskanie pozwolenia na jednorazowy przywóz bądź wywóz danego produktu. Na rynku wołowiny i cielęciny są to:

- 1 sztuka bydła oraz 200 kg produktów w przypadku przywozu;
- 9 sztuk bydła oraz 20 000 kg produktów w przypadku wywozu bez refundacji lub 1 sztuka bydła oraz 200 kg produktów w ramach wywozu z refundacją.

Uzyskanie przez eksportera pozwolenia na wywóz upoważnia go do ubiegania się o przyznanie dopłaty do wywozu tych towarów, które objęte są systemem refundacji wywozowych.

WYWÓZ Z REFUNDACJĄ NA RYNKU WOŁOWINY I CIEŁĘCINY

Statystyki z lat 2003–2004 wykazują, że wstąpienie Polski do unii celnej UE zawoocowało zwiększonym handlem wołowiną i cielęciną z krajami Wspólnoty przy jednoczesnym spadku zainteresowania wywozem do krajów trzecich (tab. 1). Nie zmienia to jednak faktu, że zainteresowanie w Polsce wywozem z refundacją mięsa wołowego i cielęcego do krajów trzecich począwszy od dnia akcesji do 31 maja 2005 r. wykazywało tendencję rosnącą (wykres 1). Jest to o tyle ciekawe, że w tym samym okresie systematycznie malał kurs euro wobec złotówki (wykres 2). Jednocześnie stawki refundacji na rynku wołowiny nie uległy zmianie od dnia akcesji aż do 16 czerwca 2005 r., kiedy to zostało opublikowane Rozporządzenie Komisji (WE) nr 903/2005, ustalające nowe, niższe o 20%, refundacje wywozowe na rynku wołowiny i cielęciny. Suma refundacji wywozowych liczona jest jako iloczyn ilości masy mięsa faktycznie wwiezionego do kraju trzeciego, stawki refundacji oraz kursu złotówki i euro obowiązującego w dniu zgłoszenia celnego.

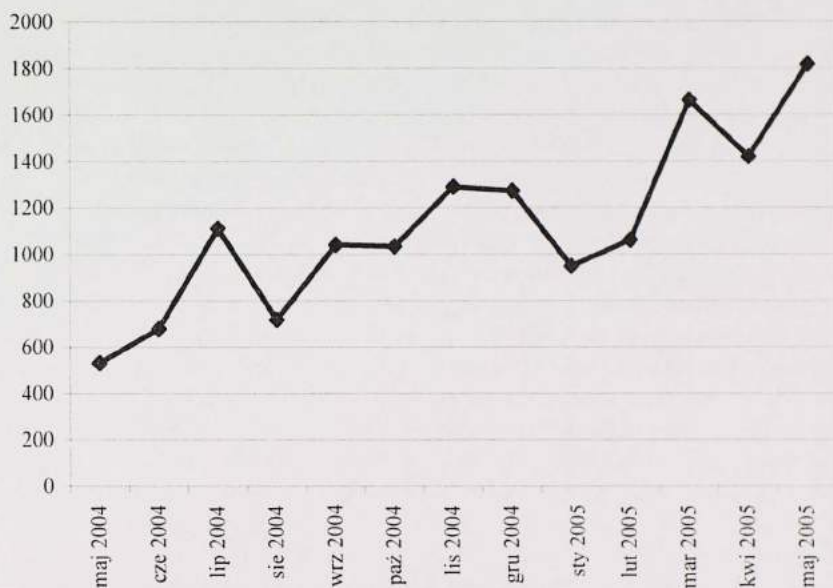
Tabela 1. Polski eksport mięsa wołowego oraz bydła żywego w latach 2003–2004
Table 1. Polish beef and veal export in years 2003–2004

Wyszczególnienie	2003		2004	
	w tonach		w tysiącach euro	
mięso wołowe ogółem	44 115	66 664	62 959	121 971
w tym				
UE (15+10)	20 976	53 152	39 768	106 483
kraje trzecie	23 139	13 512	23 191	15 448
bydło żywe	66 235	77 527	95 982	146 654
w tym				
UE (15+10)	40 303	57 453	68 158	120 762
kraje trzecie	25 932	20 074	27 824	25 892

Uwaga: UE (15+10) obejmuje 25 krajów członkowskich UE według stanu na 01.05.2004.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Informacyjnego ARR nr 6 (168), czerwiec 2005.

Source: Own elaboration based on Information Bulletin of Agricultural Market Agency No 6 (168), June 2005.

Wykres 1. Wnioskowany wywóz mięsa wołowego i cielęcego z refundacją, w tonach, w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 maja 2005 r.

Graph 1. Requested quantities of bovine and veal export with refund, in tones, from 1st May 2004 to 31st May 2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ARR.

Source: Own elaboration based on Agricultural Market Agency data.

(c)2002 – European Central Bank

Wykres 2. Kurs wymiany EUR/PLN w okresie od czerwca 2004 r. do maja 2005 r.

Graph 2. EUR/PLN exchange reference rates during the period June 2004 – May 2005

Źródło: Europejski Bank Centralny.

Source: European Central Bank.

Zarówno stawki refundacji wywozowych, jak i kurs euro wobec złotówki nie są jednak jedynymi czynnikami kształtującymi wywóz na rynku wołowiny i cielęciny. Aby odpowiedzieć sobie na pytanie, jak będzie obecnie wyglądał eksport cielęciny, należałoby dokonać szerszej analizy rynkowej.

Głównym powodem, dla którego Komisja Europejska zdecydowała się na obniżenie stawek refundacji jest niedobór wołowiny na rynku wspólnotowym (tab. 3).

W ramach wywozu z refundacją przedsiębiorcy mają do dyspozycji trzy rodzaje wywozu:

- tak zwany „pięćdniowy”, upoważniający przedsiębiorcę do wnioskowania o ilości nie większe niż 22 tony mięsa wołowego i cielęcego z grupy kodów 0201 i 0202 (nie dotyczy zatem wywozu żywych zwierząt). Pozwolenia są wydawane w dniu złożenia wniosku i są ważne przez pięć dni roboczych począwszy od daty wystawienia pozwolenia;
- wywóz z wcześniej wyznaczoną stawką refundacji. Pozwolenia wydawane są piątego dnia roboczego następującego po dniu złożenia wniosku, po uprzednim poinformowaniu przez ARR Komisji Europejskiej i po ustaleniu przez nią wskaźnika akceptacji dla wnioskowanych ilości. Termin ważności wydanego pozwolenia zależy od kodu ERN, na jaki zostało wydane (tab. 2). Ze względu jednak na fakt, iż w ramach tego wywozu powodzeniem cieszą się w Polsce tylko produkty z grupy kodów 0201 i 0202, dla których termin ważności pozwolenia wynosi 60 dni od daty wystawienia pozwolenia, wywóz ten nazywany jest „sześćdziesięciodniowym”;
- wywóz do USA i Kanady, określony Rozporządzeniem KE (EWG) nr 2973/1979 z dnia 21 grudnia 1979 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania przyznawania pomocy w odniesieniu do wywozu produktów z wołowiny i cielęciny, które mogą korzystać ze szczególnych regulacji przywozowych w państwie trzecim, oraz Rozporządzeniem KE (WE) nr 2051/1996 z dnia 25 października 1996 r. ustanawiającym niektóre szczegółowe zasady przyznawania pomocy w odniesieniu do wywozu wołowiny i cielęciny, które mogą korzystać ze szczególnych regulacji przywozowych w Kanadzie i zmieniającym Rozporządzenie (WE) nr 1445/95. W Polsce nie ma zainteresowania tego typu wywozem.

Przedsiębiorcy w ramach wywozu z refundacją mogą wywieźć produkty o dwunastocyfrowych kodach ERN (export refund nomenclature – nomenklatura refundacji wywozowych) określonych w Rozporządzeniu Komisji (EWG) nr 3846/1987 ze zmianami, z dnia 17 grudnia 1987 r. ustanawiającym nomenklaturę produktów rolnych do celów refundacji wywozowych (ostatnim rozporządzeniem zmieniającym jest Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2199/2004 z dnia 10 grudnia 2004 r.).

Najnowsze Rozporządzenie Komisji (WE) nr 903/2005 z dnia 15 czerwca 2005 r. (opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej 16 czerwca 2005 r. i obowiązujące od 17 czerwca 2005 r.) ustalające refundacje wywozowe dla wołowiny i cielęciny określa zarówno kody ERN produktów aktualnie podlegających refundacjom wywozowym, jak również stawki refundacji obowiązujące w zależności od kierunku wywozu. Oznacza to, że na rynku wołowiny i cielęciny obowiązują stawki refundacji zróżnicowane z podziałem na miejsca przeznaczenia (grupy krajów). I choć w ramach wywozu z refundacją przedsiębiorcy mogą wywieźć zarówno bydło żywe, zwierzęta hodowlane czystej krwi, o kodach ERN 0102 10 10 9140 oraz 0102 10 30 9140, jak i pozostałe, o kodzie ERN 0102 90 71 9000, cały wnioskowany wywóz z refundacją z Polski dotyczy mięsa wołowego i cielęcego.

Tabela 2. Wnioskowany wywóz mięsa wołowego i cielęcego z refundacją w tonach w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 maja 2005 r. z podziałem na poszczególne kody ERN
 Table 2. Requested quantities of bovine and veal export with refund, in tones, from 1st May 2004 to 31st May 2005 with section into ERN codes

Kod ERN	Stawki refundacji w euro/100 kg		Wydane pozwolenia		Wnioskowana waga		
	stare	nowe*	liczba	w %	w kg	w %	
0201 20 20 9110 (1) ćwierci kompensowane z dorosłego bydła płci męskiej	56,5	45,2	472	57,00	8 919 799	61,12	
0201 20 20 9120 ćwierci kompensowane pozostałe	14,0	11,2	6	0,70	85 090	0,58	
0201 20 30 9110 (1) ćwierci przednie z dorosłego bydła płci męskiej	43,0	34,4	35	4,20	263 630	1,81	
0201 20 30 9120 ćwierci przednie pozostałe	10,0	8,0	1	0,10	1 200	0,01	
Mięso świeże lub schłodzone	0201 20 50 9110 (1) ćwierci tylne z dorosłego bydła płci męskiej	71,5	57,2	34	4,10	202 420	1,39
	0201 20 50 9120 ćwierci tylne pozostałe	17,5	14	1	0,10	2 100	0,01
	0201 30 00 9060 (6) bez kości, o średniej zawartości chudej wołowiny min. 78%	13,0	10,4	2	0,20	7 500	0,05
	0201 30 00 9060 (6) bez kości, o średniej zawartości chudej wołowiny min. 78%	46,0	36,8	1	0,10	19 000	0,13
	0201 30 00 9100 (2)(6) bez kości, z ćwierci tylnych dorosłego bydła płci męskiej (pistoła)	172,0	137,6	119	14,40	2 384 250	16,34
	0201 30 00 9100 (2)(6) bez kości, pozostałe, z ćwierci tylnych dorosłego bydła płci męskiej (pistoła)	102,0	81,6	1	0,10	1 200	0,01
	0201 30 00 9120 (2)(6) bez kości, pozostałe, z ćwierci tylnych, pozostałe (pistoła)	56,5	45,2	3	0,40	10 540	0,07
	0201 30 00 9120 (2)(6) bez kości, z ćwierci tylnych, pozostałe (pistoła)	94,5	75,6	37	4,50	465 650	3,19
	0202 20 30 9000 pozostałe, z kośćmi, ćwierci przednie	33,5	26,8	1	0,10	18 000	0,12
	0202 20 50 9100 pozostałe, z kośćmi, ćwierci tylne, max 8 par zeber	58,5	46,8	1	0,10	18 000	0,12
Mięso mrożone	0202 30 90 9200 (6) pozostałe, o średniej zawartości chudej wołowiny min. 78%	46,0	36,8	102	12,30	1 965 500	13,47
	0202 30 90 9200 (6) pozostałe, o średniej zawartości chudej wołowiny min. 78%	13,0	10,4	12	1,40	229 509	1,57
RAZEM		X	828	100,00	14 593 388	100,00	

*Obowiązujące od 17 czerwca 2005 r. zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 903/2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ARR. Pełne nazewnictwo wyszczególnionych kodów ERN określa Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2199/2004.

Source: Own elaboration based on Agricultural Market Agency data. The entire ERN codes name is established by Council Regulation (EC) 2199/2004.

Tabela 3. Bilans rynku wołowiny w krajach UE (15+10) do 2010 r. (w mln ton)
 Table 3. Beef and veal market balance in EU (15+10) to 2010 year (in mln tones)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Produkcja												
UE (15)	7,8	7,5	7,7	7,3	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
PK (10)	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
UE (15+10)	8,6	8,3	8,4	8,1	7,9	8,1	8,1	8,0	8,0	8,0	8,1	8,1
Spożycie												
UE (15)	7,7	7,3	6,7	7,5	7,7	7,6	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,7
PK (10)	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
UE (15+10)	8,4	8,0	7,5	8,0	8,3	8,1	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
Nadwyżki rynkowe												
UE (15)	0,1	0,2	0,1	0,1	-0,3	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
PK (10)	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
UE (15+10)	0,2	0,2	0,9	0,0	-0,3	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,2	-0,2

Uwaga: UE (15+10) obejmuje 25 krajów członkowskich UE według stanu na 01.05.2004.

Źródło: Biuletyn Informacyjny ARR nr 7 (157), lipiec 2004.

Source: Bulletin of Agricultural Market Agency No 7 (157), July 2004.

Najwięcej pozwoleń na wywóz zostało wydanych do krajów takich jak: Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Macedonia, tzn. grupy B03 na kod ERN 0201 20 20 9110, tj. świeże lub schłodzone ćwierci wołowe kompensowane z dorosłych osobników płci męskiej. Dużym zainteresowaniem cieszy się również wywóz do Rosji świeżych lub schłodzonych ćwierci tylnych z dorosłych osobników płci męskiej o kodzie ERN 0201 30 00 9100.

Istnieje wiele uwarunkowań określonych w poszczególnych aktach prawnych Wspólnoty, jakie musi spełnić przedsiębiorca, aby uzyskać refundację do wywozu. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1254/1999, refundacje są wypłacane do tych produktów, które pochodzą z terytorium Wspólnoty i zostały wywiezione poza jej obszar celny. W przypadku refundacji zróżnicowanych – po potwierdzeniu, że dotarły do miejsca przeznaczenia. Rozporządzenie 800/1999 określa, że wypłata refundacji jest uzależniona od przedstawienia dowodu, że produkty, które obejmuje przyjęte zgłoszenie wywozowe, opuściły obszar celny Wspólnoty w niezmienionym stanie, w ciągu sześćdziesięciu dni, licząc od daty zatwierdzenia deklaracji. Mrożenie, jak również przepakowywanie towaru po przeprowadzeniu odprawy celnej nie wpływa na zmianę kodu produktu, o ile proces ten został dokonany pod dozorem celnym.

Produkty zostają przewiezione w niezmienionym stanie do państwa trzeciego lub jednego z państw trzecich, do których stosuje się refundacje, w terminie 12 miesięcy od przyjęcia zgłoszenia wywozowego. Produkty przetworzone przed przywozem uważa się za przywiezione w stanie niezmienionym pod warunkiem, że przetwarzanie jest dokonywane w państwie trzecim, do którego przywożone są wszystkie produkty powstałe z tego przetworzenia.

Rozporządzenie 903/2005 stanowi, że produkty muszą spełniać odpowiednie warunki oznakowania sanitarnego przewidziane przez:

- załącznik I rozdział XI dyrektywy 64/433/EWG,
- załącznik I rozdział VI dyrektywy 94/65/WE,
- załącznik B rozdział VI dyrektywy 77/99/EWG.

W szczególności oznacza to, że dany produkt powinien być oznakowany owalną pieczęcią z nadanym przez służby weterynaryjne numerem zatwierdzenia.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia 800/1999, z wyjątkiem przypadku siły wyższej, dokumenty dotyczące wypłaty refundacji lub zwolnienia zabezpieczenia muszą być złożone w ARR w terminie dwunastu miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia wywozowego. Obowiązek zadbania o to, by wszystkie prawidłowo wypełnione dokumenty w odpowiednim czasie dotarły do ARR, spoczywa na przedsiębiorcy.

Przedsiębiorca, ubiegając się o refundację, zobowiązany jest do zwrotu wykorzystanego pozwolenia wraz z dokumentem transportowym (np. CMR, Bill of Lading) oraz dokumentem celnym SAD, potwierdzającym dokonanie wszelkich formalności celnych, w szczególności tych, które dotyczą pobrania należności przywozowych w państwie trzecim, lub też świadectwem rozładunku i przywozu sporządzonym przez spółkę wyspecjalizowaną w dziedzinie kontroli i nadzoru zatwierdzoną przez państwo członkowskie. Niezależnie od tego, czy dane pozwolenie zostało wykorzystane w pełni, czy też nie, im szybciej przedsiębiorca zwróci je do ARR, tym lepiej, gdyż z terminem zwrotu wykorzystanego pozwolenia związane jest rozliczenie i zwolnienie złożonego zabezpieczenia, jak również naliczenie i wypłacenie refundacji.

Agencja Rynku Rolnego powinna też otrzymać poprawnie wypełniony wniosek o refundację WPR1 oraz kartę kontrolną T5 potwierdzającą opuszczenie przez towar obszaru celnego Unii Europejskiej. Obydwa dokumenty wypełniane są przez przedsiębiorcę i przedstawiane w urzędzie celnym zgłoszenia. Następnie, po odpowiednim potwierdzeniu przez służby celne, wniosek o refundację jest przesyłany drogą urzędową do ARR, a karta kontrolna T5, po dotarciu wraz z towarem do punktu wyjścia z obszaru celnego Wspólnoty i poświadczeniu, że dany towar opuścił teren Unii, jest również zwracana drogą urzędową do ARR.

Termin 12 miesięcy wymagany na dostarczenie wszystkich dokumentów może zostać przedłużony na podstawie uzasadnionego wniosku eksportera.

SPECJALNE REFUNDACJE WYWOZOWE

Specjalne refundacje wywozowe (SER – special export refunds) dotyczą świeżego lub schłodzonego mięsa z kością w formie tusz, półtuszy, kompresowanych ćwierci, ćwierci przednich i ćwierci tylnych pochodzących z dorosłych osobników płci męskiej (kody ERN 0201 10 00 9110, 0201 10 00 9130, 0201 20 20 9110, 0201 20 30 9110, 0201 20 50 9110, 0201 20 50 9130).

Przedsiębiorca chcąc skorzystać z tej formy wywozu jest zobowiązany do spełnienia dodatkowych warunków dotyczących produkcji, przechowywania i transportu mięsa – musi uzyskać zaświadczenie dotyczące wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 32/82 z dnia 7 stycznia 1982 r. ustanawiającym warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny. Zaświadczenia takie wydają wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS).

Specjalne refundacje wywozowe odnoszą się także do świeżego lub schłodzonego mięsa bez kości w formie elementów mięsa oddzielnie pakowanych w opakowania jednostkowe (kody ERN 0201 30 00 9100 oraz 0201 30 00 9120). W tym przypadku zainteresowany wywozem przedsiębiorca – obok zaświadczenia według rozporządzenia 32/1982 – musi uzyskać zaświadczenie dla mięsa bez kości z ćwierci tylnych lub ćwierci przednich pochodzących z dorosłego bydła płci męskiej zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 1964/82 z dnia 20 lipca 1982 r. ustanawiającym warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych rodzajów wołowiny bez kości. Zaświadczenia takie wydają również wojewódzkie inspektoraty IJHARS.

Odkostnieniu może być poddane jedynie mięso posiadające zaświadczenie dotyczące wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej uzyskane zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 32/1982.

W obydwu przypadkach minimum 24 godziny przed dniem uboju dorosłego bydła płci męskiej w ramach specjalnych refundacji wywozowych przedsiębiorca powinien powiadomić wojewódzki inspektorat IJHARS o zamiarze uzyskania takiego rodzaju mięsa. Zgłoszenie powinno zawierać m.in.:

- datę uboju,
- rzeźnię dokonującą uboju,
- liczbę zgłoszonych do uboju sztuk zwierząt.

Pracownik WIJHARS nadzorujący cały proces uzysku mięsa stempluje każdy kawałek mięsa w sposób widoczny i trwały potwierdzający jego rodzaj (z dorosłych sztuk męskich). Po zakończonym procesie uzysku, załadunku i zaplombowaniu środka transportu, podczas którego waga netto mięsa określana jest przez pracownika WIJHARS, wystawiane jest zaświadczenie dotyczące wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 32/1982.

Aby uzyskać refundację do wywozu, przedsiębiorca zobowiązany jest, w momencie dopuszczenia towaru do procedury wywozu, przedstawić służbom celnym oryginał zaświadczenia wydanego przez WIJHARS w celu potwierdzenia. Taki dokument następnie odsyłany jest do ARR.

W pomieszczeniach, gdzie wykrawa się kości oraz przycina i pakuje mięso, może znajdować się jedynie mięso objęte Rozporządzeniem (WE) nr 1964/1982 oraz wieprzowina. Niedozwolone jest oddzielanie od kości ćwierci przednich i tylnych w tym samym czasie i w tym samym pomieszczeniu.

Kości, duże ścięgna, tkanka chrzęstna, części tłuszczu oraz okrawki pozostałe po oddzieleniu od kości mogą być sprzedawane na obszarze Wspólnoty.

Specjalne refundacje wywozowe do odkostnionego mięsa wołowego z ćwierci tylnych są udzielane pod warunkiem dokonania wywozu minimum 95% łącznej wagi kawałków mięsa, wyprodukowanych przez oddzielenie od kości.

Przedsiębiorca może skorzystać z opcji wywozu nie mniej niż 85% łącznej wagi kawałków mięsa wyprodukowanych przez oddzielenie od kości, w takim przypadku wypłacana specjalna refundacja ulega zmniejszeniu.

Warunkiem uzyskania specjalnych refundacji do odkostnionego mięsa wołowego z ćwierci przednich wywozowych jest dokonanie wywozu całej masy kawałków mięsa wyprodukowanych z tych ćwierci przez oddzielenie od kości.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W ciągu roku funkcjonowania Polski w ramach wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny należy zauważyć, że głównym problemem dla polskich przedsiębiorców jest brak odpowiedniego kapitału, pozwalającego na pełniejsze wykorzystanie możliwości w handlu z krajami trzecimi. Z tego też powodu największym zainteresowaniem cieszy się tzw. wywóz pięciodniowy z refundacją, pozwalający na szybsze rozliczenie złożonego zabezpieczenia oraz naliczenie i wypłacenie refundacji. Duże koszty obsługi bankowej powodują, że tylko nieliczni przedsiębiorcy mogą sobie pozwolić na gwarancje bankowe, pozwalające w szerszym stopniu na wykorzystanie możliwości, jakie niesie ze sobą rynek.

Zmiana stawek dopłat do wywozu o 20% może przynieść zmniejszone zainteresowanie wywozem wołowiny do krajów trzecich. Sytuację tę może spotęgować fakt, że Chorwacja – jeden z głównych odbiorców naszej wołowiny – nosi się z zamiarem ograniczenia przywozu tego typu produktów. Nie musi to jednak oznaczać końca zainteresowania wywozem wołowiny do krajów trzecich. Polscy przedsiębiorcy mogą zróżnicować swoją ofertę i odbiorców i nie zniechęcać się zmianami zaistniałymi na rynku wołowiny. Dodatkowo korzystniejszy dla eksporterów kurs euro wobec złotówki może przyczynić się do podtrzymania zainteresowania wywozem wołowiny z refundacją.

Podstawą funkcjonowania na rynku wołowiny i cielęciny są odpowiednie unijne akty prawne. Nie wszyscy przedsiębiorcy są w stanie poznać wszystkie możliwości, jakie niesie ze sobą handel z krajami trzecimi, zwłaszcza że lektura rozporządzeń jest skomplikowana i wymaga dużo czasu. Szczególna uwaga Agencji Rynku Rolnego powinna być zatem skierowana na rzetelne informowanie polskich przedsiębiorców o zasadach panujących na rynku, tak aby mogli oni śmiało konkurować z przedsiębiorcami z dawnej Unii Europejskiej.

PIŚMIENICTWO

Biuletyn Informacyjny ARR nr 6 (168), czerwiec 2005.

Biuletyn Informacyjny ARR nr 7 (157), lipiec 2004.

Europejski Bank Centralny [w:] <http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>

Rozporządzenie KE (EWG) nr 2973/1979 z dnia 21 grudnia 1979 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania przyznawania pomocy w odniesieniu do wywozu produktów z wołowiny i cielęciny, które mogą korzystać ze szczególnych regulacji przywozowych w państwie trzecim

Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 1964/82 z dnia 20 lipca 1982 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych rodzajów wołowiny bez kości

Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 32/82 z dnia 7 stycznia 1982 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny

Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 3846/1987 ze zmianami z dnia 17 grudnia 1987 r. ustanawiające nomenklaturę produktów rolnych do celów refundacji wywozowych

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1291/2000 z dnia 9 czerwca 2000 r. ze zmianami, ustanawiające wspólne, szczegółowe zasady stosowania systemu pozwoleń na wywóz i przywóz oraz świadectw o wcześniejszym ustaleniu refundacji

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1445/1995 ze zmianami, z dnia 26 czerwca 1995 r. w sprawie zasad stosowania pozwoleń na przywóz i na wywóz w sektorze wołowiny i cielęciny oraz uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2377/80

- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/1999 z dnia 15 kwietnia 1999 r. ze zmianami, określające wspólne, szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 903/2005 z dnia 15 czerwca 2005 r. ustalające refundacje wywozowe dla wołowiny i cielęciny
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1254/1999 ze zmianami, z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny
- Rozporządzenie KE (WE) nr 2051/1996 z dnia 25 października 1996 r. ustanawiające niektóre szczegółowe zasady przyznawania pomocy w odniesieniu do wywozu wołowiny i cielęciny, które mogą korzystać ze szczególnych regulacji przywozowych w Kanadzie i zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1445/95
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (DzU 2004.76.713 i 714)
- Ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchomieniu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 roku o Agencji Rynku Rolnego i regulacji niektórych rynków rolnych (DzU 2004.42.386)

POLISH EXTERNAL TRADE WITH THE THIRD COUNTRIES IN THE BEEF AND VEAL SECTOR WITHIN COMMON AGRICULTURAL POLICY

Abstract. The main purpose of the article is the characteristics of rules of agricultural products external trade with third countries especially within common market organisation in the beef and veal sector. Because of big interest within Polish producers and complicated subject, special stress was put on discussion of basic procedural problems related to export and export refunds in the beef and veal sector. From the accession day, there is growing tendency of interest in Polish beef and veal export refunds. The export refunds were constant up to 16th June 2005, when there was publicised Council Regulation (EC) 903/2005 fixing new, 20% lower ones.

Key words: tariff union, beef and veal market, export, export refunds, Agricultural Market Agency

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 10.06.2005